

<p>از سیر اختران کهن سال و ماه گو از افسر سیاهک طرف کلاه گو</p>	<p>ساقی بیار باد که رمزے گویمیت شکل هلال هر سه می دهد نشان</p>	
	<p>مزرع سبز فلک دیدم و داس مسه نو یادم از کشته خود آمد و هنگام درد تجیه بر اختر شبگرد کن کاین عیار تلخ کا دس ر بود و لمر کینر و گر روی پاک و مجرد چو میجا به فلک از فروغ تو بخورشید رسد صد پر تو آسماں گو سفرو سن این عظمت کاند عشق خرمن بچوے خوشه پر وین بد و جو آتش زرق وریا خرمن دین خواهد سوخت حافظ این خرقة پشمینه بیند از دبر و</p>	
<p>اے کاش تو انستم گفتن سخن با او دارد سخن حافظ طرز سخن خا جو</p>	<p>گفتی سخن خود را با یار با یار گفت استاد غزل سعدی است پیش هر کس آتا</p>	

مطرب خوش نوا بگو تا زہ بتا زہ نوبہ نو
 بادہ دکشا بگو تا زہ بتا زہ نوبہ نو
 باصغی چو نعت خوش تیشیں بہ خلوتے
 بوسہ ستاں بکام از و تا زہ بتا زہ نوبہ نو
 بر زحیات کے خوری گرنہ مدا مے خوری
 بادہ بخور بیاد او تا زہ بتا زہ نوبہ نو

۵

اِنِّیْ اَکْرَمُ اَیْمَتِ دَمْرٍ اَمِّنْ بِحَرِّکِ الْقِیَامِ
 مِنْ حَرِّبِ الْمَجْرِبِ حَلَّتْ بِہِ النَّدَامِ
 فِی بَعْدِ مَا عَذَابَتْ فِی قَرْہِیَا الْمَدَامِ

از خون دل نوشتم نزدیک پارنامہ
 ہر چند کا زہودم از و سے نبود سو دم
 پر سیدم از طیبے احوال دوست گفتا

مانند چشم مست چہ جہاں ندیدہ
 گیتی نشان مرادہ ایز دنیا فریدہ
 سجادہ ترک دادہ پیمانہ در کشیدہ
 کہ میں کیس کشادہ گے آن کہاں کشیدہ
 آندم کہ جان شیریں باشد لب سوسیدہ

اے از فروغ رویت روشن چراغ دیدہ
 ہرچوں تو نازیتے سر تا با لطاقت
 ہر زاہد سے کہ دیدہ یا قوت و فرد شد
 در قصد خون عاشق ابرو و چشم شوخت
 گر بر لبم نہی لب با ہم حیات باقی

<p>آرام جان و مونس قلب رسیده مذور دارست که تو اورا ندیده بیش از گنیم خویش مگر پاکشیده</p>	<p>از من جدا مشو که تو ام نور دیده منم ز عشق او کنی اسے مفتی زماں ذہن سرزنش کہ کرد ترا دوست حافظ</p>	
<p>فرصت باد کہ دیوانہ نواز آمد چوں بہر سپیدن از باب تہا ز آمد کشتہ غمخورد را بہر نما ز آمد مگر از مذہب این طائفہ باز آمد</p>	<p>ایکہ با سلسلہ زلفت دراز آمد ساعتہ نماز مفرما و بگرداں عادت آفرین بر دل نرم تو کہ از بہر ثواب گفت حافظ و گرت خرقہ شراب آلودہ است</p>	
<p>فنا دور کرد حافظ ہوائے میخانہ</p>	<p>حدیث مدکرہ و خانقاہ گویے کہ باز</p>	
<p>مگر تو عفو کنی ورنہ چسبیت عذر گناہ</p>	<p>منم کہ بے تو نفس میزنم زہے نخلت</p>	
	<p>دامن کشاں بھی شد در شرب زر کشیدہ صدماہر و زرشکشن جیب نصب دریدہ از باب آتش سے برگرد عارضش خوئے چوں قطر ہائے شبنم بر برگ گل چکیدہ</p>	

<p>شمشاد خوش خرامش از ناز پر دیده یارب که مدعی راباد از بان برین باز اکتوبه کردیم از گفته و خمیده</p>	<p>یا قوت جانفراش از آب لطف ناز هر بد که گفت دشمن مدحق ما شنیدی گر خاطر شریفیت رنجیده شد ز حافظ</p>
<p>نشسته پیر و صلابت الشیخ و شتاب زده و نه ز طرقت کلاخیمه بر سحاب زده که خفته تو در آغوش بخت خواب زده هزار صفت زو عاهاست مستجاب زده</p>	<p>در سر کس مغال رفته بود و آب زده سپو کشاں همه در بند گیش لب ز کمر وصال دولت بیدار تر سمت ندیدند بیا بیکده حافظ که بر تو عرضه کنم</p>
<p>دوش رفتم بد بر میکده خواب آلوده خرقه ترده من و سجاده شراب آلوده آشنا یان ره عشق درین بحر عمیق غرق گشتند و نه گشتند به آب آلوده</p> <p>گفت حافظ بر و نکند بیارال مفروض آه ازین لطف باغی چه طلب آلوده</p> <p>سحر گایاں چو مخمور شبانه نهادم عقل را ز ادره از سینه بشهر مستیش کردم رودخانه نه بندی ز اینمیاں طرفی کمر واره</p> <p>گر رفتم باد و با چنگ و چنان بشهر مستیش کردم رودخانه اگر خود را به بینی در میسان</p>	<p>دوش رفتم بد بر میکده خواب آلوده خرقه ترده من و سجاده شراب آلوده آشنا یان ره عشق درین بحر عمیق غرق گشتند و نه گشتند به آب آلوده</p> <p>گفت حافظ بر و نکند بیارال مفروض آه ازین لطف باغی چه طلب آلوده</p> <p>سحر گایاں چو مخمور شبانه نهادم عقل را ز ادره از سینه بشهر مستیش کردم رودخانه نه بندی ز اینمیاں طرفی کمر واره</p> <p>گر رفتم باد و با چنگ و چنان بشهر مستیش کردم رودخانه اگر خود را به بینی در میسان</p>

<p>که عنقار بلند است آشیانه خیال آب و گل در ره بسانه ازین دریاست ناپید اگر آنه که تحقیقش فنون است و نسانه</p>	<p>بره این دام بر مرغ دیگر نه ندیر و مطرب و ساقی همه دوست بره کشتی تا خوش بر آیم دور با سمانست حافظ</p>
<p>همگام گل که دید لبی مع قدح نهاده ساقی پیاله ده تا دل شود گشاده گر عاشقی طرب کن با ساقیان ساده</p>	<p>عید است و موسیقی ساقی بیار باده زین زهد پارسانی بگیرت خاطر من این یک دور روز دیگر گل را غنیمت دال</p>
<p>کا و هم بکام است اکبر الله پیران جاهل شیخان گمراه وز فعل عابد استغفر الله سر بر نذارم از خاک درگاه صبر از خدا خواه صبر از خدا خواه عوفی ندانند این رسم و این راه از وصل جانان صد لوحش الله در دشمنانه درس سحر گاه</p>	<p>عیشم مدام است از لعل دلخواه مارا بستی افسانه کردند از قول نماند کردیم توبه رو بر نمانیم از راه خدمت از صبر عاشق خوش تر نباشد دلخ طمع و تار راه است دیشب برویش خوش بود و تم شوق رخت بردار یاد حافظ</p>

<p>گردن نہاد پیرا حکم دے استغفر اللہ - استغفر اللہ اماچہ چارہ یا بخت گمراہ یا جام بادہ یا قلعہ کوتاہ گرمی شنیدے پزند تو کو خواہ</p>	<p>گر تیج بارد در کوسے آں ماہ من رندوع شق آنگاہ تو بہ آمین التوی مانیز داہم شیخ وزاد کمر سشناہم حافظ بودے زینگو نہ بیدل</p>	
	<p>نصیب من چو خرابات کردہ است اللہ دریں میانہ بگو ز اہدا مرا چہ گناہ کسے کہ در از لش جامے نصیب یافتاد چرا بجزر کنند این گناہ را در خواہ بگو بز اہد سا لوس و خرقة پوش و دورے کہ دست زرق دراز است و آستین کوتاہ</p>	
	ق	
	<p>تو خرقة راز برائے ہوا ہی پرستی کہ تا بزرق بری بندگان حق از راہ</p>	

مراد من ز خرابانست چه ننگه حال شد
 دلم ز مدرسہ و خانقاہ گشت سیاہ
 برو گدائے درجہ گدائے شو حافظ
 تو این مراد نیابی مگر بشی و اللہ

خداوند امر آں ده که آن به
 که راز دوست از دشمن نہاں به
 حکم آں که دولت جاوداں به
 کہ این سبب ز رخ زان بوشتاں به
 کہ آخر کئے شو این تا تو اں به
 کہ رائے پیر از بخت جو اں به
 ولکن گفته حافظ از اں به

وصال او ز عمر جاوداں به
 بشمشیرم زدو با کس نہ گفتم
 دلادلم گدائے کوی او ہاش
 بخدم ز اہد او عوت مفرمائے
 خدا را از طبیب من بہ پوسید
 جو انا سر متاب از ہند پیراں
 سخن اندر وہاں دوست گوہر

ی

یاد نیست چو حور سے و سر سے پوہشتے
 حیف است ز خوبیکہ شود عاشق زشتے

آمرزش نقدست کیسے را کہ دریں جا
 تا کی غم دنیائے آبرو لیا داں

چو سلکِ دُرِ خوش آست نظم شعر تو حافظ
کہ گاہ لطفِ سبق می برد ز نظم انظامی

ساقی سے گلگوں بطلب بر لب کشتہ
لیکن تو کہ دے سر او نیز بخشہ
آزاکہ بصر نیست چہ خنجر چہ زشتی
تر کے است چو صورت و سرا چو ہشتی
گر بالمش ز نیست بسا زیم بخشہ

انکوں کہ ز گل باز چین شد چو ہشتی
گر محتسبت بر کہ دے بادہ زندنگ
جمل من و علی ہو فلک را چہ تفاوت
ز ابد مکن نسیہ حکایت کہ بہ نقد
بر خاک رہ خواجہ کہ ایوان کمال است

ز اں نفوہ مشکبار داری
گر طاقبت انتظار داری

اے یاد نسیم یا روری
روزے برسی بصل حافظ

تا راہ ہیں نباشی کے راہ بر شوئی
یاں اے سپہ کوش کہ رو سپہ شوئی
باشد کہ آفتاب فلک جو بر شوئی
در راہ ذوالجمال چو بے پاؤ شوئی
باید کہ خاک در گاہ اہل بصر شوئی

اے بے خبر کوش کہ صبا خبر شوئی
در مکتب حقائق پیش ادیب عشق
گر نور عشق حق بدل و جانم آفتد
از پلے تا سرت ہمہ نور خدا شود
گر در سرت ہوئے وصال سرت حافظ

اے بادستہ خیباں داد از غم تنہائی
 اے درد توام دریاں در بستہ نامی
 مشتاقی و ہجوری دور از تو چہ نام کرد
 دائم گل این بہستان شاداب نمی ماند
 در دایرہ ہمت ما نقطہ پر کاریم
 فکر خود رستے خود در عالم زندگی نیست
 یارب بکہ بیجاں گفت این بکنہ کہ در عالم

دل بے توجہاں آمد وقت است کہ با زانی
 و سے یاد توام مولس در گوشہ تنہائی
 کرد دست بخوابد شد پایاں سکیبائی
 در یاب ضعیفاں را در وقت توانائی
 لطف آنچه تو اندیشی حکم آنچه تو فرمائی
 کفر است دریں مذہب خود بینی و خورائی
 رخسارہ کبس نمود آں شاید ہر جانی

اے از رخ تو پیدا از بار پادشاہی
 جلسے کہ برق عصیان بر آدم صغی زد
 حافظ چو دوست از تو گہ گاہ می بر نام

در فکریت تو پہاں صد حکمت الہی
 ما را چگونہ ز برد عواکے بگینا ہی
 بخش ز سخت نما با از آنہ ز خواہی

ایدل آں بہ کہ خراب از مے گلگلیں باشی
 بے زرد گنج بصد ہمت قاروں باشی
 در مقامے کہ صدارت بقیہ ان بخشند
 چشم دارم کہ بجاہ از ہمہ اقریں باشی

<p>در خود از گوهر همیشه و فریدون باشی شرط اول قدم آنست که مجنون باشی تا بچند از غم ایام جگر خون باشی با هیچ خوشدل نه پسندد که تو مخزون باشی</p>	<p>تاج شاهی طلبی جوهر ذاتی بنما در ره منزل لیلی که خطر باست بجاں سائز کوش کن و جرعہ پر افلاک فشاں حاقظ از فقر کن ناله که گر شعر اینست</p>
<p>اسباب جمع داری و کارے نمی کنی بازے چنین بدست و شکارے نمی کنی در کارے زنگ و بونے نگارے نمی کنی ایدل تو این سہائلہ باسے نمی کنی سرگلابش نخل خارے نمی کنی</p>	<p>ایدل بکوئے عشق گذارے نمی کنی چوگان کارے در کف و گوئے نمی زنی این خون که بیج میزند از جگر چرا گردی راں بجاں غم جانان خریدہ اند تو هم کریں بچن نہ بری آستین گل</p>
<p>و اب خضر ز نوش لبانت کنا بیتے</p>	<p>اسے قصہ بہشت از کویت حکایتے</p>
<p>لطف کردی سایہ بر آفتاب انداختی حاقظ خلوت نشین را در شراب مباحی</p>	<p>ایکے بر ماہ از خط مشکیں نقاب انداختی از فریب زئیس مخمور و چشمے پرست</p>
<p>گر ترا عشق نیست معذوری</p>	<p>ایکے تا ایم بخویش معذوری</p>

عاشقان را گواہ رنجوری	روئے زرد است و آه درو آلود
مشرط انصاف نباشد که در او انگی قول صاحب عرفا نشست تو اینمانه کنی از خدا جز من و معشوق نماند کنی	رنج مارا که تو اں بر دیک گوشه چشم نقل بر جو که از خلق کریمیت گویند بر تو گر جلوه کند شاہد مایه ز اہد
حجم وقت خودی از دست بجا بیداری توئی امروز درین شهر که نلے داری	اسے کہ در کسے خرابات تنگ داری کابے گر می طلبد از تو غریبے چه شود
بندگاہ راز پر خویش جدا میداری از کہ می نالی و فریاد چہ امیداری کار نا کرده چه امید عطا میداری تو کہ نری طالبہ امید وفا میداری	اسے کہ مجھوری عشاق روانی داری تو بتقصیر خود افتادی ازین در محروم ایدل خام طمع شرے ازین قصہ بدار حافظا عادت خواباں ہر جو رہت و خفا
دین دفتر یعنی غرق سے ناسب اولی کایں قصہ اگر گویم اچک و باب اولی رندی ہو سنا کی در عہد شباب اولی	ایں خرقہ کہ من دارم در رہن شراب اولی من حال دل زاہد با خلق نخواستم گفت چوں پیر شدی حافظ از میکدہ بیرون رو

<p>تا بجز میرد در ریخ و خود پرستی بیامدی اندرین غم خوش ترزندرستی سهل است تلخی سے در جنب ذوق مستی سے کو تہ آستیناں تلکے دراز دستی باکا فرال چه کارت گریست نمی پرستی</p>	<p>بامدی گویند اسرار عشق و مستی باضعف و ناتوانی همچون شیر خوش بابتش خار ارچه جان بکا بدگل عذراں بخواہد صوفی پیالہ پیاز اہد قرابہ پر کن در حلقہ دمنامہ دوش آں پس چہ خوش گفت</p>
<p>کہ حجت باشد از وغیر او تمنائے</p>	<p>فراق و وصل چه باشد رضا دوست طلب</p>
<p>کہ دارم بچپناں امیدواری کہ مستی خوش تر است از ہوشیاری کہ کردم تو بہ از پرہیز گاری</p>	<p>مروزا ہد با مسیہ کہ داری مراد ریشہ دیوانگیاں کش بہ پرہیز از من اسے صوفی بہ پرہیز</p>
<p>خوں خوری گر طلب روزی نہادہ کنی حالیا فکر سبو کن کہ پر از بادہ کنی عیش با آدمی چسند پر بزادہ کنی مگر اسباب بزرگی ہمہ آمادہ کنی اسے بسا عیش کہ با بخت خدا دادہ کنی</p>	<p>بشنو این نکتہ کہ خود را از غم آزادہ کنی آخر الامر گل کوزہ گراں خواہی شد جہد نہا کہ در ایام گل و عہد شباب تکیہ بر جائے بزرگان نتوان زد بگزاف کار خود گر بچدا با ز گزاری حافظ</p>

<p>علاج کے کثرت آفراند و اس کے بقول سرفرب و ساقی بفتویٰ دہلی</p>	<p>بصوتِ بلبل و قمری اگر نوشی سے خزینہ داری میراثِ خوارگانِ کفر است</p>	
	<p>بفراغِ دل زمانے نظر سے رہا ہر دے یہ ازاں کہ چتر شاہی ہمہ روز ہوا ہے ہوئے مکن اسے صبا مشوش سر زلفِ آن پری را کہ ہزار جانِ حافظ بعد اسے تار ہوئے</p>	
	<p>بگرفت کا حسنت چوں عشق من کما کے خوش باش زمانکہ بنو دایں ہر درازدایں آندم کہ با تو با شتم یک سال ہست روز سے واندم کہ بے تو با شتم یک روز ہست سالے</p>	
<p>یچو اندورش درس مقاماتِ منوی ز ہزار دل بند بر سبابِ دینوی کویں عیش نیست در خورِ اوزنگِ سردی پیشیں کلاہِ خویش لب بد تاجِ حسردی</p>	<p>بلبل ز شاخ سرو گلبانگِ پہلو ی جمید جز حکایت جاہِ اتر جہاں نبرد خوش فریق بوریا و گدائیِ خواباں در دیشتم و گدا و برابر مئی کستم</p>	

<p>مادامکشت یار با نفاسِ علیبیوی کاسے نور چشم من بجز از کشته تندی کاشفته گشت طره دستار یونوی</p>	<p>ایں کشته عجیب شنوا از بختِ داد گوی دہقان سا خوردہ چہ خوش گفت با سپر ساقی مگر دینہ حافظ ز بادہ داد</p>
<p>کہ حق صحبت دیرینہ داری کہ با حکمِ خدائی کینہ داری تو دانی خرقہ پشہینہ داری بقرآنے کہ اندر سینہ داری</p>	<p>بنا با ما گذار این کینہ داری بدرنداں گویے شیخ ہشتاد نمی ترسی ز آہ آتشینم ندیدم خوشتر از شعر تو حافظ</p>
<p>کہ ہم ببادہ توں کرد دفع مخموری کہ از مودم و سودے نداشت میخوری دیغ آنہ ز بد و صلاح دستوری اگر تو عشق نداری برو کہ سعذوری مگر بدانکہ کشیدہ است محنت دوری</p>	<p>بیار بادہ و یازم رہاں زرنجوری ز سحر غزہ قنانِ خویش غرہ مباش بیک فریب بدادم عنانِ خویش از دست بعشق زندہ بود جانِ مرد صاحب دل بہر کسے نتوان گفت رازِ دل حافظ</p>
	<p>بکش جنے رقیباں مدام و دل خوش دار کہ سہل باشد اگر بار سہراں داری</p>

تو مگر بر لب جوئے رہوس نشینی
 صبر بر جور رقیباں چہ کنم گر نہ کنم
 عجب از لطف تو اسے گل کہ نشینی باخار
 جیفم آید کہ خرامی بنام شائے چمن
 گر امانت بسلامت بر برم باکے نیست
 سخن بیغرض از بندہ مخلص بشنو
 نازینے چو تو پاکیزہ رخ و پاک نہاد

در نہ پر فتنہ کہ بینی ہمہ از خود بینی
 عاشقاں را بنود چارہ بجز مسکینی
 ظاہر اصاحت وقت دراں می بینی
 کہ تو خوش تر ز گل و تازہ تر از ترسینی
 بیدلی سہل بود گر بنو دے دینی
 ایچہ منظور بزرگان حقیقت بینی
 مہتر آنست کہ! مردم بد نشینی

جاں فدائے تو کہ ہم جانی ہم جانی
 سر سری از سر کوئے تو نیارم پر خاست
 خام با طاقت پروانہ پر سوختہ نیست
 کاش کردند رقیباں تو سر دل من
 در خم زلف تو دیدم دل خود را روزے

ہر کہ شد خاک دلت رست ز سرگردانی
 کار و دشوار نگیر ندیدیں آسانی
 نازکاں را ترسد غیبوہ جاں افشانی
 چند پوشیدہ بماند خبر پہانی
 گفتش چوئی و چوں میر ہی لے زندانی

گفت آسے چہ کنم گر نہ بری نیک بین
 راستی حد تو جانم بود صحبت ما

ہر گدارا بنود مرتبہ و سلطانی
 بس اگر بر سر این کوئے کئی سگبانی

حافظ مقیم درگاہ او با شوق و عیش کن
 کاند رہیشت بہتر ازین گوشہ نسبت جائے

چوں در چہانِ خوبی امروز کا نگاری
 شاید کہ عاشقانِ راکامے ز لب بر آری
 ما بندہ ایم و عاجز تو خوار چہرہ و قادر
 گرمی گیتی بزورم در می گشتی بزار می
 دکانِ عاشقی را بسیار مایہ پاید
 دہلے پہچو آتش چشماں رود باری
 آخر تر جمے کن بر حال زار حافظ
 تا چند نا امید می تا چند خاکسار می

چہ بودے ارغولِ آں مہرباں بودے
 کہ کارمانہ چین بودے ارچاں بودے
 اگر نہ دائرہ عشق راہ بر بستے
 چو نقطہ حافظ بیدل دریاں میاں بودے

چہ صورتی کہ پہنچ آدمی زمی جانی

چہ تاملی کہ زمسترا قدم ہمہ جانی

نوشتر از کوئے خرابات نباشد جائے
 گر بہ پیرانہ سرم دست دہد ما داسے
 بادب باش کہ ہرگز نہ تواند گفتن
 سخن دیر مگر برہمن دانا سے
 رحم کن بر دل مجروح و خراب حافظ
 زانکہ ہست از پے امروز بقیں فردا سے

در کوئے عشق شوکتِ شاہی مئی خرمند
 اقبال بندگی کن و دعوائے چاکری
 سلطان و فکر لشکر و سودائے تلج و گنج
 در دیش و امن خاطر و کج قلندری
 یک حرفِ صوفیانہ بگویم اجازت است
 اسے نور دیدہ صبح بہ از خاکِ داوری
 در ہمہ دیر مغاس نیست چون شیدائے
 خرقتہ جائے گردِ بادہ و دفتر جائے

کردہ ام تو بہ بدست صنم بادہ فروکش
 کہ دگرے نخورم بے ریخ بزم آرا سئے
 جو یہاں بسند ام از دیدہ بد اماں کہ مگر
 در کنارم نبشاند سہی بالائے
 تر گس ار لاف ز داز شیوہ چشیم تو مرغ
 نروند اہل نظر از پے نا بینائے
 این حدیثیم چه خوش آمد کہ سحر گمی گفت
 بر در میگدہ بادت و نئے تر سائے
 مگر مسلمانان ہیں است کہ حافظ دارد
 آہ گرا ز پے امروز بود فردا سے

فروختن یوسف مصری بکبری ثمنے
 چرا بگردن حافظ یعنی نہی رسنے

ہر آنکہ کنج قناعت بگنج دنیا دار
 شیندہ ام کہ سگاں را قلا دہ می بندی

آپ خضر نصیبہ اسکندر آردے

فیض ازل بزور زرار آمد بیدست

دار دہزار عیب دندار د نقصندے

حافظ مدار امید فرج از مدار چرخ

کیسہ بیکم و زرت سنا تیک، بیا بد پر و ا حنت
 زبیں تمنا کہ تو از سیمبرال می داری

ز اول سے صاف کز و پختہ شود ہر خامے
 گرچہ ماہ رمضانست بیا ورجا سے
 روزہ ہر چند کہ مہمان عزیز است دلا
 رفتن مو پختے داں شد نش انفا سے
 مرغ زیرک بدر صومعہ اکوئل نہ پرد
 کہ نہادہ است ہر مجلس و عطف دلمے
 گلہ از زاہد بد خوچہ کتم رسم اینست
 کہ چو صبح بد در پیش افتد شام
 کو حریع کہ شب و روز سے صاف کشد
 بود آیا کہ کند یاد ز درد آشامے

طیب راہ نشین در عشق نشاسد
 برو بدست کون لے مردہ دل میخ دے

۱۳۰

دوام عیش و تنعم نہ شیوہ عشق است
 اگر معاشقہ شرمائی بنوش جام غم
 سزائے قدر تو شاہا بدست حافظ چیت
 بجز نیازِ مشبہ یا دعائے صبحدے

حافظ دگر چہ می طلبی از نسیم دہر
 سے می چشتی و طرہ دلدار می کشی

من نگویم چه کن از ایل دلی خود تو بگوئے
 دلن آلودہ صوفی بے تاب بشتوئے
 بیخ نیکی بنشان ورہ تو فین بگوشے
 آفرین بر نفست باد کہ خوش بردی بگوئے

ساقیا سایہ ابرست بہار و لب جوئے
 بوئے بیک رنگی ازین قوم نیاید بر خیز
 شکر ایزد کہ دگر بار رسیدی بہ بہار
 گفتی از حافظ ما بوئے ریامی آید

دوام روز نیز ولبر مرد و جامے
 تا حد چہین و شام و با قصار و مردے

فردا شراب کوثر و حور از بر کماست
 حافظ حدیث سحر فریب خوشت ز

سحر با باد میگفت حدیث آرزو مندی
 خطاب آمد کہ دانش شو با لطافت خداوندی

قلم را آن زباں نبود کہ عشق گوید باز
 و رانے حد تقریباً است شرح آرزو مندی
 دل اندر زلفت لیلی بند و کار عشق جنوں
 کہ عاشق را زیباں دارد مقالات خرد مندی
 دریں باند اگر سودا است یادرویش خرسند است
 خدایا منعم گرداں بدرویشی و خرسندی
 ز شعر حاقی شیرازی گویند و می رقصد
 سید چشمان کشمیری و زکان سمرقندی

ق

ہی گفت این معما با قرینے
 کہ در شب پیشہ باند ار پینے
 چہ خاصیت دہد نقش بگھننے
 مالِ حالِ خود از پیش بینے

سحر کہ رہوے در سر زینے
 کہ اے صوفی شراب آنگہ بود فنا
 گرانگشت سیمانی نباشد
 درے خانہ بگشتاتا بہ پرسم

سحر مہانف سے خانہ بد و لتوا ہی
 گفت باز آئے کہ ویرینہ این در گاہی

پانچو جم جو عہد سے کش کہ ز سیر ملکوت
 پر تو جام جہاں ہیں دہر ت آگاہی
 پاکد ایان در میکہہ سے سالک راہ
 بادب باش گرا از سر خدا آگاہی

ق

بر در میکہہ رندان فتلند رہا شدند
 کہ ستانند و دہند افسر شائستہ ہی
 خشت زیر سر و بر تارک بہت اختراہے
 دست قدرت نگر و منصب جہا جاہی
 اگر ت سلطنت فخر بخشند اے دل
 کمترین ملک تو از ماہ بود تا ماہ ہی
 قطع این مرحلہ بے ہمراہی خضر کن
 ظلمات است بترس از خطر گمراہی
 تو در فقر ندانی زدن از دست مدہ
 مسند خواجگی و مجلس تو را نشاہی
 اے سکندر نشین و غم بیہودہ مخور
 کہ بخشند ترا آب حیات از شاہی

حافظ خاتم طمع شرعے ازیں قصہ بیدار
عملت چیت کہ مرموش دو جہاں منجھاپی

زکوئے مغاں روگرداں کہ آنجا
فروشند مفتاح مشکلاکتائی
مے صوفی انگن کجا می فروشند
کہ در تاجم از دست زہد ریائی
مراگر تو بگذاری سے نفس طامع
بسے پادشاہی کنم در گدائی
بیاموزمت کیمیا کے سعادت
ز ہم صحبت بد جدائی جدائی
مکن حافظ از جوہر گردوں شکایت
چہ دانی تو اسے بندہ کار خدائی

صدائے چنگ و نوشا لوش ساقی
دلے گے گے سزاوار طلاقی
بگلبانگ جو امان عراقی

جوانی بازی آرد بیاد دم
عروسی بس خوشی اسے دختر رز
خرد در زندہ رود اندازو سے نوش

سَوِي تَقِيْلٍ خَدَّاءُ حِنْتَانِي

قَمِهَانِي الشَّيْبُ مِنْ عِلِّ الْعَدَّارِي

در طریق عشقبا ز می امن آسائش خطا است
 ریش باد آں دل کہ باد و تو جوید مرہے
 اہل کام و ناز را اور کوسے رنڈاں راہ ^{نہایت}
 رہوے باید جہاں سوزے نہ خامی تیغے

شہر بیست پز طریقاں از ہر طرف نگارے
 یاراں صلائے عشق است گرمی کنید کارے
 مے بنیش است بشتاب وقت خوشیست دریا
 سلے و گر کہ دارد امید نو بہارے
 چوں این گرہ کشایم دیں راز و انمایم
 دردے و صعب دردے - کاری و سخت ^{کارے}

صبا تو نکنت آں زلف مشکبو دارے
 بیادگار بمانی کہ بوسے او دارے

تو اسے بلبات اسے گل کجا پسند آفتد
 کہ گوش ہوش برغان ہرزہ گو داری
 دعاش گفتہ و خنداں بزیر لب میگفت
 کہ کیستی تو و با ما چس گفتگو داری
 بچہ کینج مدرسہ حافظہ جوئے گو ہر عشق
 قدم بروں تر اگر میل بستجو داری

۲۲

ساتی ہوش باش کہ عم در کین ماست
 مطرب سب نگاہ دار ہیں رہ کہ میزنی
 مے وہ کہ سر بگوش من آور و چنگ گفت
 ہوش باش و پنداشتوازیں پیر منجنی
 ساتی بے نیازی یزدانی کہ مے بیار
 بابشتومی ز صد ستا منی ہوا لغنی

طویل ہستی عشقند آدمی د پری
 ارادے ہما سعادتی ہر بری